הבית: **ד** חצריך לפתח פתחים (ח) או חלונות כנגד טירושלים כדי להתפלל כנגדן. וטוב ישיהיו בבית הכנסת (ג) (ט) שנים עשר חלונות: **ה** (י) כלא יתפלל (יא) במקום פרוץ (יב) כמו (ג) [ג] בשדה, מפני שכשהוא במקום צניעות חלה עליו אימת מלך ולבו נשבר: **ו** (יג) לולא בחרבה, (יד) מפני חשד ומפני המפלת ומפני המזיקים: **ז** מולא (טו) אחורי (ד) בית הכנסת אם אינו מחזיר פניו לבית הכנסת. ואחורי בית הכנסת הוא הצד שהפתח פתוח בו והוא הפך נהצד שפונים אליו (ה) (טז) הקהל כשמתפללים. ויש מפרשים (ו) (יז) *) בהפך, וראוי לחוש לדבריו (ז) (יח) שניהם. וגם סכשמתפלל (יט) בשאר צדדים חוץ לבית הכנסת, יש (ח) להחמיר (כ) שיחזיר פניו לבית הכנסת. וכל זה כשנכבר שמחזיר אחוריו לבית הכנסת, עאבל

באר הגולה

ח שם ל"ד (ע"ב). ט רמב"ם פרק ה' מהלכות תפלה (ה"ו). י זהר פרשת פקודי (רנא.). כ ברכות ל"ד (שם). ל ברכות ג' (ע"א). מ שם ו' (ע"ב) לפרוש רש"י (ד"ה אחורי). נ רבנו יונה (ג: ד"ה כל המתפלל) הגהות מימוני (פ"ה אות כ). *) פרוש אחורי כתל מזרחי ואחוריו אל הכתל. ס רבנו יונה (שם ד"ה ורבינו יצחק). ע בית יוסף (ד"ה ולא אחורי) בשם תשובת רמב"ם (פאר הדור סי' קו).

שערי תשובה

ה [ג] בשדה. עיין באר היטב. ובספר בתי כהנה חלק א' סימן י"ז כתב דבמקום מקף מחצות אף שאינו מקרה שפיר דמי, וכתב הברכי יוסף (סק"ב) שכן המנהג פשוט בתוככי ירושלים עיר הקדש שהצבור מתפללין בבית הכנסת במקום שאינה מקרה, ורבנן דמתיבתא מתפללין מנחה וערבית בחצרות בבתי מדרשות. וכן הסכים בספר מזבח אדמה:

באר היטב

ד (ג) שנים עשר חלונות. ואין צריך שיהיו כלם לצד מזרח אלא צריך שיהיו פתוחות לכל צד שלש. עיין (ט"ז) [עטרת זקנים] סעיף קטן ג': **ה (ג) בשדה.** ופשוט דעוברי דרכים מתפללים בשדה. מגן אברהם (סק"ו): **ז (ד) בית הכנסת.** עיין בתשובת יד אליהו סימן ז' שהעלה דנראה לו מה שאמרו גבי המתפלל אחורי בית הכנסת, לא שיך אלא דוקא כשהצבור מתפללים תפלת שמונה עשרה והוא גם כן מתפלל שמונה עשרה. עיין שם: **(ה) הקהל.** כלומר דמיירי במתפלל באותו צד שהפתח פתוח שם דהינו בצד מערב, לפיכך אם מחזיר פניו כלפי בית הכנסת נמצא שמתפלל לאותו צד שהצבור מתפללים ועל כן לא נקרא רשע, אבל אם מחזיר פניו מבית הכנסת, נמצא מתפלל הפך מהצבור שמתפללין בבית הכנסת, נקרא רשע ונראה כשתי רשיות חס ושלום. ולפי פרוש זה אם עומד אחורי בית הכנסת בצד מזרח והופך מבית הכנסת ומתפלל לצד מזרח כמו שהצבור מתפללין, גם כן אינו נקרא רשע. (ועיין בספר אליהו רבה (סק"ו) בזה): **(ו) בהפך.** הוא דעת ר"י הובא בתוספות שם דמפרש אחורי בית הכנסת היינו אחורי כתל מזרחי שאין שם פתחים, וכשעומד אחורי אותו כתל ואחוריו כלפי הכתל אף על פי שפניו כלפי רוח מזרח ונמצא מתפלל לרוח שכל הצבור מתפללין, אפלו הכי נקרא רשע. וכי מהדר אפיה לבי כנישתא, כיון שפניו כלפי כתל מזרחי אף על פי דעומד בחוץ ונמצא שהוא מתפלל כלפי רוח מערב וכל הקהל כלפי רוח מזרח, לית לן בה כיון שכל הקהל כלפי כתל מזרחי ששם ההיכל ופניו גם כן כלפי אותו כתל אין לחוש: **(ז) שניהם.** שלא יתפלל אלא במערב ויחזיר פניו לבית הכנסת: **(ח) להחמיר וכו'.** אף על פי שאינו מתפלל לרוח שהצבור מתפללין,

משנה ברורה

בסעיף ג' [פרי מגדים (א"א סק"ג)]: **ד (ח) או חלונות.** ואפלו בבית הכנסת כשמתפלל עם הצבור (ה) נכון לזהר בזה, וכל שכן כשמתפלל בבית ביחידי דצריך לזהר בזה (ו) לכתחלה, וכדאיתא בגמרא דלא יתפלל אדם אלא בבית שיש בו חלונות. (ז) ואף על גב דצריך שיתן עיניו למטה וכמו שכתוב סימן צ"ה סעיף ב' ומה נפקא מינה בהחלונות, מכל מקום כשנתבטלה כונתו ישא עיניו לשמים לעורר הכונה: **(ט) שנים עשר חלונות.** לאיזה צד שירצה, ובתנאי שיהיה גם בצד שמתפלל לקבל ירושלים [פרי מגדים (שם סק"ד)]: **ה (י) לא יתפלל.** ובגמרא איתא (ברכות לד:) דחצוף הוא מי שעובר על זה. וכתב הפרי מגדים (מש"ז סק"ב) דעל כן אם נזדמן לו בית שאין בו חלונות ובקעה, טוב יותר להתפלל בבית שאין בו חלונות: **(יא) במקום פרוץ.** והנה לחד תרוצא דתוספות (שם ד"ה חציף) אם הוא עומד בצד הדרך במקום שאין מתירא שיפסיקוהו עוברי דרכים, שרי. אף בבית יוסף (ד"ה ולא יתפלל) ממאן בדבריהם. והנה אף שהמגן אברהם (סק"ו) ושארי אחרונים מישבים לדברי התוספות, מכל מקום כתבו שבזהר (ח"ב ס.) משמע שיש להתפלל דוקא בבית. ועוברי דרכים, לכלי עלמא מתרים להתפלל בשדה, ומכל מקום (ח) כשיש שם אילנות, טוב יותר שיעמד שם ביניהם ויתפלל אם אין קשה עליו אחור דרכו דמקום צנוע הוא קצת על ידי זה. וכשהוא בביתו (ט) אין לסמך על זה: **(יב) כמו בשדה.** ובמקום שהוא מקף מחיצות (י) אף על פי שאינו מקרה שפיר דמי: **ו (יג) ולא בחרבה.** מוכח בגמרא (שם ג.) דמוטב להתפלל בדרך מבחרבה, ואפלו היכא דליכא בה כי אם טעם אחד, ואם הוא מתירא שיפסיקוהו עוברי דרכים, יתפלל תפלה קצרה עיין סימן ק"י (ס"א): **(יד) מפני חשד.** שיחשדוהו שיש לו זונה מוכנת שם, (יא) ואם החרבה עומדת בשדה אין לחש בה לחשד, שאין זונה מצויה בשדה. (יב) והוא הדין אם אשתו עמו, גם כן ליכא למיחש לחשד. ואם היא חרבה בריאה וחזקה, ליכא למיחש בה למפלת. ואם שנים נכנסין בה, אין לחש למזיקין שלאחד נראה ומזיק ולשנים נראה ואינו מזיק ולשלשה אין נראה כלל, אם לא במקום שידוע שרגילין שם מזיקין, ואבוקה כשנים וירח כשלשה. לפיכך אם הם שנים, מתר לכנס בה אם היא בריאה וחזקה ועומדת בשדה [פרי מגדים (א"א סק"ח)]: **ז (טו) אחורי בית הכנסת.** בתשובת יד אליהו סימן ז' כתב דנראה לו מה שאמרו גבי המתפלל אחורי בית הכנסת, לא שיך אלא דוקא כשהצבור מתפללים תפלת שמונה עשרה והוא גם כן מתפלל שמונה עשרה, עיין שם. ובספר מאמר מרדכי (סק"ה) חולק עליו: **(טז) הקהל.** כלומר דמיירי במתפלל באותו צד שהפתח פתוח שם דהינו בצד מערב, לפיכך אם מחזיר פניו כלפי בית הכנסת נמצא שמתפלל לאותו צד שהצבור מתפללין ועל כן לא נקרא רשע. אבל אם מחזיר פניו מבית הכנסת, נמצא מתפלל הפך מהצבור שהם מתפללין למזרח והוא למערב, ועל כן נקרא רשע שנראה כשתי רשיות חס ושלום. ולפי פרוש זה (יג) אם עומד אחורי בית הכנסת בצד מזרח והופך מבית הכנסת ומתפלל לצד מזרח כמו שהצבור מתפללין, גם כן אינו נקרא רשע: **(יז) בהפך.** הוא דעת ר"י הובא בתוספות שם דמפרש אחורי בית הכנסת הינו אחורי כתל מזרחי שאין שם פתחים, וכשעומד אחורי אותו כתל ואחוריו כלפי הכתל אף על פי שפניו כלפי רוח מזרח ונמצא מתפלל לרוח שכל הצבור מתפללין, אפלו הכי נקרא רשע כי הוא מכלל אותם שנאמר עליהם (יחזקאל ח טז) 'ואחוריהם אל היכל ה''. אבל אם מהדר אפיה לבי כנשתא, אף על פי שנמצא שהוא מתפלל כלפי רוח מערב וכל הקהל כנגד רוח מזרח, לית לן בה, כיון שכל הקהל מתפללין כלפי כתל מזרחי ששם ההיכל והוא פניו גם כן כלפי אותו הכתל אין לחש: **(יח) שניהם.** (יד) שלא יתפלל אלא במערב ויחזיר פניו לבית הכנסת. (טו) ואף דזה מתר לכלי עלמא, מכל מקום לא שרי אלא מדחק הא לאו הכי מצוה להתפלל בבית הכנסת כמו שכתוב בסעיף ט': **(יט) בשאר צדדים.** דהינו בצפון או בדרום. (טז) ומיירי בשאי אפשר לו להפך פניו למזרח כגון שיש צואה לפניו כמלא עיניו, הא לאו הכי עדיף טפי שיהפך פניו למזרח. ומכל מקום גם בכל זה לא שרי אלא מדחק כמו שכתבנו בסעיף קטן הקדם: **(כ) שיחזיר פניו.** כדי שלא יהיה אחוריו נגד בית הכנסת. ואף שאכתי אינו מתפלל לרוח שהצבור מתפללין מכל מקום כיון שאינו מתפלל בהפך לית לן בה. (יז) וכל זה כשעומד בצפון בית הכנסת או בדרומו, אבל כשעומד במזרחו או במערבו אסור אף אם רוצה להטות עצמו לצפונו

שער הציון

ד (ה) מוכח בפרי מגדים (א"א סק"ד): **(ו)** מגן אברהם (סק"ד): **(ז)** מפרי מגדים (שם): **ה (ח)** פרי מגדים (מש"ז סק"ב) וחיי אדם (ח"א כלל יז ס"א): **(ט)** חיי אדם (שם): **(י)** שערי תשובה (סק"ג): **ו (יא)** מגן אברהם (סק"ח): **(יב)** פרי מגדים (א"א סק"ח): **ז (יג)** מגן אברהם (סק"ט): **(יד)** מגן אברהם (סק"י): **(טו)** לבוש ופרי מגדים (א"א סק"י): **(טז)** פרי מגדים (שם סק"יא): **(יז)** לבוש ופרי מגדים (שם סק"ט):

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

הִלְכוֹת תְּפִלָּה סִימָן צ

אִם הוּא מִתְפַּלֵּל בְּבֵית הַסָּמוּךְ (ט) (כא) לְבֵית הַכְּנֶסֶת פָּנָיו כְּנֶגֶד אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל כָּרָאוּי וַאֲחוֹרָיו לְכֹתֶל בֵּיתוֹ שֶׁהוּא כֹּתֶל בֵּית הַכְּנֶסֶת, מֵתֵר, שֶׁאֵינוֹ נִכָּר שֶׁמֵּחֲזִיר פָּנָיו מִבֵּית הַכְּנֶסֶת: ח פ אָסוּר לַעֲבֹר חוּץ לְבֵית הַכְּנֶסֶת (כב) בְּצַד שֶׁהַפֶּתַח פָּתוּחַ בּוֹ בְּשָׁעָה (כג) שֶׁהַצִּבּוּר מִתְפַּלְּלִים, מִפְּנֵי שֶׁנִּרְאֶה כְּכוֹפֵר בְּיָחִיד שֶׁאֵינוֹ נִכְנָס לְהִתְפַּלֵּל. צ וְאִם נוֹשֵׂא מַשְׂאוֹי (כד) אוֹ שֶׁלְּבוּשׁ תְּפִלִּין (כה) אוֹ שֶׁיֵּשׁ בֵּית הַכְּנֶסֶת אַחֵר בָּעִיר אוֹ שֶׁיֵּשׁ לְבֵית הַכְּנֶסֶת זֶה פֶּתַח (י) אַחֵר (כו) (אוֹ שֶׁרוֹכֵב עַל הַבְּהֵמָה), מֻתָּר: ט ק יִשְׁתַּדֵּל אָדָם (כז) לְהִתְפַּלֵּל בְּבֵית הַכְּנֶסֶת (כח) עִם (יא) [יא] הַצִּבּוּר, א ר וְאִם הוּא (יג) [יב] (כט) אָנוּס שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לָבוֹא לְבֵית הַכְּנֶסֶת, (ל) יְכַוֵּן לְהִתְפַּלֵּל בְּשָׁעָה שֶׁהַצִּבּוּר (יג) מִתְפַּלְּלִים. (וְהוּא

פ בְּרָכוֹת ח' (ע"ב).
צ בֵּית יוֹסֵף (ד"ה וְאִפילוּ לְעִבּוּר) בְּשֵׁם רַבֵּנוּ יְרֻחָם (נתיב ג ח"ז). ק שָׁם ר' (ע"א).
ר שָׁם דַּף ד' (ע"ב).

בְּאֵר הֵיטֵב

מִכָּל מָקוֹם כֵּיוָן שֶׁאֵינוֹ מִתְפַּלֵּל בְּהֶכֵּף לֵית לָן בָּהּ. תַּלְמִידֵי רַבֵּנוּ יוֹנָה (ג: ד"ה ורבינו יצחק) בֵּית יוֹסֵף (ד"ה ולא אחורי):

(ט) **לְבֵית הַכְּנֶסֶת.** וְהוּא הַדִּין בָּעֲזָרָה. וְכֵן כָּתַב הַשְּׁיָרֵי כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה (הגב"י סק"ד) רְאִיתִי קְהִלּוֹת רַבּוֹת עֲזָרוֹתֵיהֶם לְצַד מִזְרָח וּמִתְפַּלְּלִין וּפְנֵיהֶם כְּלַפֵּי מִזְרָח וַאֲחוֹרֵיהֶם כְּלַפֵּי כֹּתֶל מִזְרָחִית שֶׁבְּבֵית הַכְּנֶסֶת, וְנִרְאֶה דְּכִבְיָכוֹל לַיֵּה דַּעֲזָרָה הֲוֵי נַמִי כְּמוֹ בֵּית שֶׁהַתִּיר הָרַמְבַּ"ם (שו"ת פאר הדור סי' קנ) לְהִתְפַּלֵּל לְצַד הַמִּזְרָח אַף עַל פִּי שֶׁאֲחוֹרָיו כְּלַפֵּי בֵּית הַכְּנֶסֶת, עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ. וְעַיֵּן בְּלֶחֶם חֲמוּדוֹת (דברי חמודות פ"א אות פ"ג) (נ"ג):

ח (י) **אַחֵר.** עַיֵּן בְּהָרַ"ן פֶּרֶק בְּמֶה מַדְלִיקִין (י: ד"ה אמר רב הונא), וּבְדֶרֶךְ שׁוֹת הָרַאֲנ"ח פָּרָשָׁה וַיֵּשֶׁב וּפָרָשָׁה מִצֹּרַע, וּבְתִשְׁובוֹתָיו (מים עמוקים) חֵלֶק ב' סִימָן ע', וּבִתְשׁוּבַת חֶכֶם צְבִי סִימָן צ"א: ט (יא) **הַצִּבּוּר.** אַף עַל פִּי שֶׁיּוֹכַל לְהִתְפַּלֵּל בְּבֵיתוֹ בַּעֲשָׂרָה, מִכָּל מָקוֹם בָּרֹב עָם הַדְּרַת מֶלֶךְ. מִגֵּן אַבְרָהָם (ס"ק טו). וַאֲפִלּוּ אֵיכָא בַּצִּבּוּר הַרְבֵּה חוֹטְאִים, לֹא יִמָּנַע מִלְּהִתְפַּלֵּל עִם הַצִּבּוּר. כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה (הגה"ט) עוֹלַת תָּמִיד (סק"ט). מִי שֶׁהָיָה חָבוּשׁ בְּבֵית הָאֲסוּרִין וְלֹא הָיָה יָכוֹל לְהִתְפַּלֵּל בַּעֲשָׂרָה וְהִתְחַנֵּן לִפְנֵי הַשַּׁר וְלֹא אָבָה רַק יוֹם אֶחָד וְלֹא יוֹתֵר, אֵיזֶה יוֹם יִבְחַר לוֹ, פְּסַק הָרַדְבַּ"ז (חֵלֶק א' סִימָן י"ג) [סִימָן אלף פז] שֶׁלֹּא יַחְמִיץ הַמִּצְוָה וְחָכָם יִתְפַּלֵּל בַּעֲשָׂרָה, עַיֵּן שָׁם. וְחָכָם צְבִי בִּתְשׁוּבָתוֹ סִימָן ק"ו הֶקְשָׁה עָלָיו מִפֶּרֶק הַתְּכֵלֶת דַּף מ"ט (ע"א), דְּקַמְבָּעֵיא לָן צִבּוּר שֶׁאֵין לָהֶם תְּמִידִין וּמוּסָפִין אֵיזֶה מֵהֶם קוֹדֵם וּמוֹקֵי לָהּ בְּמוּסָפִין דְּהָאִידָנָא וּתְמִידִין דְּלָמָחָר, תֵּדִיר עָדִיף אוֹ מְקֻדָּשׁ עָדִיף, וְאִי כִּסְבָרַת הָרַדְבַּ"ז אַף אִי תְּדִיר עָדִיף מוּסָפִין קָדְמִי מִשּׁוּם דְּאֵין מַעֲבִירִים עַל הַמִּצְוָה, עַיֵּן שָׁם. וּבְלֶקֶט הַקֶּמַח דַּף י"א (ד"ה מי שנתן) מְשַׁמַּע דְּיֵשׁ חִלּוּק בֵּין יָחִיד לְצִבּוּר דְּאֵין צִבּוּר מֵתִים, אַף בְּיָחִיד שֶׁהוּא מִצְוָה לֹא מְשֻׁהִינַן, עַיֵּן שָׁם. וְהַמְחַבֵּר יַד אַהֲרֹן (הגה"ט) מְתָרֵץ דְּכִשְׁלָקָא לְהֵהִיא דְּתָדִיר שׁוּב אֵינוֹ יָכוֹל לְהַקְרִיב מִקֻּדָּשׁ וְכֵן לְהִפּוּךְ, מִשּׁוּם הָכִי מְסַפְּקָא לָן מִי נִדְחֵה מִפְּנֵי מִי, אֲבָל הָכָא אֵינוֹ מַפְסִיד הַמִּצְוָה לְגַמְרֵי אֶלָּא דְּאִם יַמְתִּין לְיוֹם כְּפוּר עוֹשֶׂה הַמִּצְוָה בְּשִׁלְמוּת, מִשּׁוּם הָכִי אֵין מַעֲבִירִין, עַיֵּן שָׁם. וְעַיֵּן תְּשׁוּבַת יַד אֵלִיָּהוּ סִימָן מ"ב, מִי שֶׁהוֹלֵךְ בְּשַׁבָּת יוֹם טוֹב בְּהַשְׁכָּמָה לְהִתְפַּלֵּל בְּמִנְיָן עֲשָׂרָה כִּי רֹב צִבּוּר מֵאֲחֲרִים תְּפִלָּתָם, וּבְאוֹתוֹ מִנְיָן מִתְפַּלְּלִים גַּם תְּפִלַּת מוּסָף תֵּכֶף אַחַר תְּפִלַּת שַׁחֲרִית וְיֵשׁ זְמַן אַחַר כָּךְ לַיְלַךְ לְבֵית הַכְּנֶסֶת, יוֹתֵר טוֹב לְהִתְפַּלֵּל מוּסָף עִם הַצִּבּוּר בְּבֵית הַכְּנֶסֶת דִּבְרֹב עָם הַדְּרַת מֶלֶךְ. וְלֹא דְּמֵי לְנִדּוֹן הָרַדְבַּ"ז דְּהָתָם זְמַן גְּדוֹל בֵּינֵיהֶם וְיֵשׁ חֲשָׁשׁוֹת וְסִבּוֹת, אֲבָל בְּיוֹמָא חֲדָא לֵית לָן בָּהּ. יַד אֵלִיָּהוּ סִימָן מ"ב: (יב) **אָנוּס.** פָּרוּשׁ שֶׁתַּשׁ כֹּחוֹ אַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ חוֹלֶה. מִגֵּן אַבְרָהָם (ס"ק טז). וְאִם הוּא אָנֻס מִמּוֹן שֶׁמַּחֲמַת הַשְׁתַּדְּלוּתוֹ לְהִתְפַּלֵּל עִם הַצִּבּוּר יָבוֹא לִידֵי הֶפְסֵד מָמוֹן, פָּסַק בִּתְשׁוּבַת יַד אֵלִיָּהוּ סִימָן ז' דְּאֵין מַחֲיִב עַל פִּי הַדִּין וְיָכוֹל לְהִתְפַּלֵּל בְּיָחִיד בְּבֵיתוֹ אוֹ בְּבֵית הַכְּנֶסֶת כְּשֶׁאֵין שָׁם צִבּוּר. וְאִפְשָׁר דְּמִשּׁוּם מְנִיעַת רֶוַח מַחֲיִב קְצָת עַל פִּי הַדִּין לְהִתְפַּלֵּל עִם הַצִּבּוּר, דְּחִלּוּק יֵשׁ בֵּין מְנִיעַת רֶוַח לְבֵין הֶפְסֵד מְכִיסוֹ, עַיֵּן שָׁם. אִם רַשַּׁאי לֵילֵךְ בְּסִפִּינָה קְטַנָּה אוֹ גְּדוֹלָה בְּשַׁבָּת כְּדֵי לְהִשָּׁלֵשׁ מִנְיַן וּלְהִתְפַּלֵּל עִם הַצִּבּוּר, עַיֵּן הַרְדַּבַּ"ז (חֵלֶק א' סִימָן פ"ז) [סִי' אלף קנח], וּבִתְשׁוּבַת חוֹת יָאִיר סִימָן (קי"ב) [קט"ו], וּבִתְשׁוּבַת עֲבוֹדַת הַגֵּרְשֻׁנִּי סִימָן קכ"ג, וּבִתְשׁוּבַת מַהֲרַ"ם רוֹטֶנְבּוּרְג סִימָן א' ב': (יג) **מִתְפַּלְּלִים.** וְדַוְקָא אִם טָרִיחָא לֵיהּ מִלְּתָא לְאֶסְפּ עֲשָׂרָה. מִגֵּן אַבְרָהָם (ס"ק יז).

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

ט [יא] **הַצִּבּוּר.** עַיֵּן בְּאֵר הֵיטֵב. וּמַה שֶּׁכָּתַב וַאֲפִלּוּ יֵשׁ הַרְבֵּה חוֹטְאִים כו', בְּלִשּׁוֹן הָרַמְבַּ"ם (פ"ח ה"א) אֵין כָּתוּב כֵּן אֶלָּא וַאֲפִלּוּ הָיָה בָּהֶם חוֹטְאִים כו'. וַאֲדוֹנִי אָבִי זְקֵנִי מַהַרְשָׁ"א בְּחִדּוּשֵׁי אַגָּדוֹת בִּכְרִיתוֹת (ו:) כָּתַב אֹהֶא דְּאִמְרִינַן כָּל תַּעֲנִית שֶׁאֵין בָּהּ מִפּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל כו' שֶׁהֲרֵי חֶלְבָּנָה כו', שֶׁצָּרִיךְ לְהִיוֹת עֶשְׂרָה חוּץ מִן הַפּוֹשֵׁעַ, וְכֵן בְּקִטֹּרֶת שֶׁהָיָה עֲשָׂרָה סַמָּנִים חוּץ חֶלְבָּנָה, עַיֵּן שָׁם. וְשׁוּב רְאִיתִי בְּשֵׁם חֶסֶד לְאַבְרָהָם שֶׁכֵּן כָּתַב בְּעֵין הַקּוֹרֵא נָהָר מ"ו. וְעַיֵּן שָׁם שֶׁכָּתַב דַּוְקָא כְּשֵׁשׁ עֲשָׂרָה צַדִּיקִים וְאֶחָד רָשָׁע אוֹ עֲשָׂרִים צַדִּיקִים וּשְׁנַיִם רְשָׁעִים, אֲבָל אֵין כֹּחַ בְּתִשְׁעָה צַדִּיקִים כו'. וּמַה שֶּׁכָּתַב מִתְּשׁוּבַת (הָרַשְׁבַּ"ץ) [הָרַדְבַּ"ז] וּתְשׁוּבָתוֹ חֻכַּם צְבִי עַיֵּן שֶׁאַגַּת אֲרִיֵה (סי' סב) וּבְשַׁאֲלַת יַעְבֵּ"ץ (ח"א) סִימָן י"ח. וְעַיֵּן בְּשֻׁלְחַן שְׁלֹמֹה צִבּוּר (מעלת התפילה בביהכ"נ) בְּשֵׁם הָרַדְבַּ"ז חֵלֶק (א') [ד'] (סי' אלף צב) שֶׁכָּתַב אֲבָל עַתָּה שֶׁאֲנִי רוֹאֶה בְּרֹב עָם רֹב בִּלְבּוּל, וְאֵין אָדָם שׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה אוֹ קְרִיאַת סֵפֶר תּוֹרָה בְּבֵית הַמִּדְרָשׁ, בְּעֶשְׂרָה עֲדִיפָא לִי עִם הַתַּלְמִידִים אַף עַל פִּי שֶׁאֵין שָׁם רֹב עַם כו', עַיֵּן שָׁם. וְעַיֵּן בְּשׁוּ"ת מַהֲרַ"י הַלֵּוִי אֶחָיו שֶׁל הַשֵּׁז"ז בְּסִימָן י"ג מַה שֶּׁכָּתַב בְּהָא דְּאָמַר אַבַּיֵי מַרִישׁ הֲוֵי מִצַּלְנָא כו', עַיֵּן שָׁם: **[יב] אָנוּס.** עַיֵּן בְּאֵר הֵיטֵב. וְכָתַב בְּסֵפֶר דֶּרֶךְ חַיִּים אֶלָּא לְמִצְוָה מִן הַמּוּבְחָר לְפִי שֶׁהוּא עֵת רָצוֹן, אֲבָל אֵין אִיסּוּר מִן הַדִּין לְהַקְדִּים תְּפִלָּתוֹ לְתְפִלַּת הַצִּיבּוּר כְּשֶׁהוּא מִתְפַּלֵּל בְּבֵיתוֹ, וְלִפְיכָךְ אִם חָלַשׁ לִבּוֹ וְקָשָׁה עָלָיו לְהִמָּתֵן מְלַאכְתּוֹ עַד אַחַר גְּמַר תְּפִלַּת הַצִּבּוּר מוּתָּר לְהַקְדִּים תְּפִלָּתוֹ בְּבֵיתוֹ כְּדֵי לֶאֱכוֹל מִיָּד.

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

אוֹ לְדָרוֹמוֹ: (כא) **לְבֵית הַכְּנֶסֶת.** וְהוּא הַדִּין בָּעֲזָרוֹת הַבְּנוּיוֹת בְּכֹתֶל מִזְרָחִי שֶׁרִי לְהִתְפַּלֵּל שָׁם, דְּחָדָר הוּא וְאֵין נִרְאֶה כַּאֲחוֹרָיו לְבֵית הַכְּנֶסֶת. וְכֵן כָּתַב הַשְּׁיָרֵי כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה (הגב"י סק"ד) שָׁרָאָה קְהִלּוֹת רַבּוֹת עֲזָרוֹתֵיהֶם לְצַד מִזְרָח וּמִתְפַּלְּלִין וּפְנֵיהֶם כְּלַפֵּי מִזְרָח וַאֲחוֹרֵיהֶם כְּלַפֵּי כֹּתֶל מִזְרָחִי שֶׁבְּבֵית הַכְּנֶסֶת. וּמִכָּל מָקוֹם יוֹתֵר טוֹב בְּעֵת שֶׁבּוֹנִים הָעֲזָרוֹת לַעֲשׂוֹתוֹ בְּצַד אַחֵר לֹא בְּצַד מִזְרָח כִּי יֵשׁ מְפַקְפְּקִים בָּזֶה עַיֵּן בְּאֵלֶּיהָ רַבָּה (סק"ח): ח (כב) **בְּצַד שֶׁהַפֶּתַח מִתְפַּלְּלִים.** עַיֵּן בְּפְרִי מְגַדִּים (א"א ס"ק יד) שֶׁיֵּשׁ לְהַחְמִיר אֲפִלּוּ בְּעֵת קְרִיאַת שְׁמַע וּפְסוּקֵי דְּזִמְרָה: (כד) **אוֹ שֶׁלְּבוּשׁ וְכוּ'.** דְּנִרְאֶה שֶׁעַל מַלְכוּתוֹ עָלָיו וְלֹא יָבוֹא לְחָשְׁדוֹ: (כה) **אוֹ שֶׁיֵּשׁ בֵּית הַכְּנֶסֶת וְכוּ'.** נִרְאֶה לִי דְּהוּא הַדִּין אִם רְגִילִין בְּבֵית הַכְּנֶסֶת הַזֶּה לַעֲשׂוֹת כַּמָּה מִנְיָנִים גַּם כֵּן שָׁרִי, דְּלֹא יָבוֹאוּ לְחָשְׁדוֹ: (כו) **אוֹ שֶׁרוֹכֵב.** שֶׁנִּכְרָ שֶׁמִּפְּנֵי שֶׁהוּא טָרוּד בְּשִׁמְירַת הַבְּהֵמָה אֵינוֹ נִכְנָס: ט (כז) **לְהִתְפַּלֵּל בְּבֵית הַכְּנֶסֶת.** וַאֲפִלּוּ (יח) אִם יֵשׁ לוֹ עֲשָׂרָה בְּבֵיתוֹ, יִשְׁתַּדֵּל בְּבֵית הַכְּנֶסֶת וְעַיֵּן בְּסָעִיף י"ח בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה סָעִיף קָטָן נ"ה: (כח) **עִם הַצִּבּוּר.** מִפְּנֵי שֶׁאֵין הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מוֹאֵס בִּתְפִלַּת הַצִּבּוּר, וַאֲפִלּוּ (יט) הָיָה בָּהֶם חוֹטְאִים לֹא יִמָּנַע מִלְּהִתְפַּלֵּל עִמָּהֶם. אִם יֵשׁ לוֹ שְׁתֵּי בָּתֵּי כְּנֻסִיּוֹת וְאֶחָד יֵשׁ בּוֹ בְּרֹב עָם, מִצְוָה לְהִתְפַּלֵּל בּוֹ יוֹתֵר. כָּתְבוּ הָאַחֲרוֹנִים דְּאִם יֵשׁ בְּבֵית הַכְּנֶסֶת שֶׁל רָב עָם, רֹב בִּלְבּוּל וְאֵין אָדָם שׁוֹמֵעַ לֹא תְּפִלָּה וְלֹא קְרִיאַת הַתּוֹרָה, מוּטָב לְהִתְפַּלֵּל בְּבֵיתוֹ בַּעֲשָׂרָה. וּבֵית הַכְּנֶסֶת בְּיָחִיד וּבְבֵיתוֹ בַּעֲשָׂרָה, תְּפִלַּת צִבּוּר עָדִיף, וַאֲפִלּוּ יָכוֹל לִשְׁמֹעַ קְדִישׁ וּבָרְכוּ אֲפִלּוּ הָכִי תְּפִלַּת צִבּוּר עָדִיף [פְּרִי מְגַדִּים (שם ס"ק טז)]. וְעִקַּר תְּפִלָּה בְּצִבּוּר הוּא תְּפִלַּת שְׁמוֹנָה עֶשְׂרֵה,

שַׁעַר הַצִּיּוּן

ט (יט) פְּרִי מְגַדִּים (א"א ס"ק טו): (יט) רַמְבַּ"ם (פ"ח ה"א): (כ) מָגֵן גִּבּוֹרִים (אלף המגן ס"ק יב): (כא) מָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק טז):

[א] **דיקדוקי דברי הרב:** וכתב בשו"ע הרב (שם): שאף אם הוא אנוס ואי אפשר לו לאסוף עשרה, שיש לו לכוין להתפלל בשעה שהציבור מתפללין, ואין תפילתו נדחית, מכל מקום אינה מתקבלת ברצון כמו בבית הכנסת. וכתב עוד (סי"א), שמכל מקום אין זה

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah